

ВЕРОЈАТНОСТ И СТАТИСТИКА

(II колоквиум, 22.12.2012)

I група

Име и презиме: _____

бр. индекс: _____

1. (3) Нека X_i се независни случајни променливи со Пуасонови распределби $Po(\lambda_i)$. Функцијата изводница на Пуасонова случајна променлива $X \sim Po(\lambda)$ е $M_X(t) = e^{-\lambda(1-e^t)}$. Да се определи распределбата на случајната променлива $Y = \sum_{i=1}^n X_i$.

2. а) (1) Да се дефинира математичко очекување на случајна променлива од апсолутно непрекинат тип.
б) (4) Нека X и Y се независни случајни променливи со нормални распределби, $N(\mu_1, \sigma_1^2)$ и $N(\mu_2, \sigma_2^2)$ соодветно. Да се определи $E(3X - 2XY + Y^2)$.

3. а) (1) Да се наведе класичното неравенство на Чебишев.
б) (3) Нека X е случајна променлива со Биномна распределба со $B(n, 1/4)$. Да се процени веројатноста $P(|X - EX| > \sqrt{3n})$

4. (4) Даден е следниот примерок од набљудувања на обележје X на дадена популација: 1, 2, 2, 3, 4, 4, 5.

Да се премета $\min_{c \in R} \sum_{i=1}^7 (x_i - c)^2$.

5. (4) Нека $\bar{X}$ и S^2 се просекот и дисперзија на случаен примерок со обем n од обележје X со $E(X)=a$ и $D(X)=\sigma^2$. Наведете ги својствата на овие две статистики.

6. (2) Кои од следните искази се точни за непристрасен оценувач на параметарот на обележјето на популацијата? (Да се заокружи точниот одговор)

- а) Се приближува до вредноста на параметарот со зголемување на големината на популацијата.
- б) Неговото математичко очекување е исто со параметарот кој го оценува
- с) Со иста веројатност ќе биде поголем или помал од параметарот на популацијата

A. Само а)   Б. Само б)   В. Само с).   Г. а), б) и с).   Д. Точниот одговор не е даден со А, Б, В или Г

7. (2) Кој е основниот принцип на оценување по метод на максимална подобност? (Да се заокружи точниот одговор)

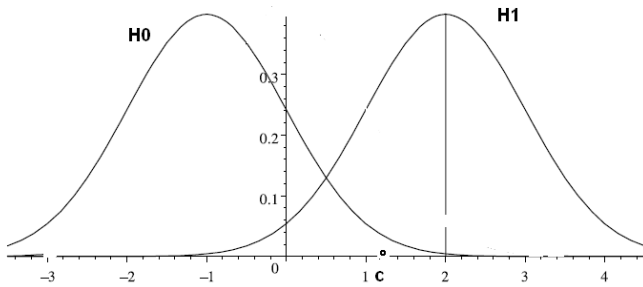
- а) Са се избере вредност на параметарот за која набљудуваните податоци имаат најголема можна веројатност или густина.
- б) Да се избере вредност на параметарот така што математичкото очекување на оценувачот ќе биде исто со параметарот што се оценува.
- с) Да се најде вредност на параметарот најблиска до податоците.
- д) Да се максимизира функцијата на подобност над просторот на примерокот.
- е) Да се најде оценувач со најмала дисперзија.

8. (2) Кои од следните искази се точни за 95% интервал на доверба за математичкото очекување на дадено обележје на популацијата? (Да се заокружи точниот одговор)

- а. Интервалот во просек вклучува 95% од вредностите во популацијата
- б. Интервалот во просек вклучува 95% од набљудувањата во примерокот
- с. Интервалот има шанси од 95% да го содржи просекот на примерокот

A. Само а)   Б. Само б)   В. Само с).   Г. а), б) и с).   Д. Точниот одговор не е даден со А, Б, В или Г

9. (4) На сликата е дадена распределбата на една тест статистика U кога е точна H_0 и кога е точна H_1 . Ако критичниот домен со ниво на значајност α е $U > c$, да се дефинира веројатноста од тип I и веројатноста од тип II грешка и да се означи областа која одговара на веројатноста од тип I и веројатноста од тип II грешка.

10. (5) Нека $(X_1, X_2, \dots, X_n)$ е случаен примерок од обележје X што има распределба F со конечно математичко очекување μ и конечна дисперзија σ^2 . Да се изведе тест за тестирање на хипотезата $H_0: \mu = \mu_0$ наспроти алтернативната хипотеза $H_a: \mu > \mu_0$ кај голем примерок.
11. Нека се дадени парови на точки на податоци $(x_1, y_1), (x_2, y_2), \dots, (x_n, y_n)$, добиени со набљудување на независна променлива X и зависна променлива Y .
- (1) Како гласи регресиониот модел на популацијата?
  - (4) Наведете ги претпоставките за моделот.

ВЕРОЈАТНОСТ И СТАТИСТИКА

(II колоквиум, 22.12.2012)

II група

Име и презиме: _____

бр. индекс: _____

1. (3) Нека X_i се независни случајни променливи со гама распределби $(\Gamma(\alpha_i, \beta))$. Функцијата изводница на Гама случајна променлива $X \sim \Gamma(\alpha, \beta)$ е $M_X(t) = \frac{1}{(1 - \beta t)^\alpha}$. Да се определи

распределбата на случајната променлива $Y = \sum_{i=1}^n X_i$.

2. а) (1) Да се дефинира математичко очекување на дискретна преброива случајна променлива.
б) (4) Нека X и Y се независни случајни променливи со Биномни распределби $B(m, p)$ и $B(n, p)$ соодветно. Да се определи $E(X^2 - 3XY + 2Y)$.

3. а) (1) Да се наведе централната гранична теорема.
б) (3) Ако е дадена низа од независни сл. променливи $\{X_n\}$, $n > 0$, со Пуасонова распределба $Po(4)$, да се процени веројатноста $\sum_{i=1}^{36} X_i > 120$

4. (4) Даден е следниот примерок од набљудувања на обележје X на дадена популација: 1,2,2,3,4,4,5.

Да се премета $\min \sum_{i=1}^7 |x_i - c|^2$.

5. (4) Нека $\bar{X}$ и S^2 се просекот и дисперзија на случаен примерок со обем n од обележје X со Нормална распределба $N(\mu, \sigma^2)$. Наведете ги распределбите на овие две статистики.

6. (2) Кои од следните искази се точни за непристрасен оценувач на параметарот на обележјето на популацијата? (Да се заокружи точниот одговор)

- a) Со иста веројатност ќе биде поголем или помал од параметарот на популацијата
- b) Неговото математичко очекување е исто со параметарот кој го оценува
- c) Се приближува до вредноста на параметарот со зголемување на големината на популацијата.

A. Само a)   Б. Само b)   В. Само c).   Г. a), b) и c).   Д. Точниот одговор не е даден со А, Б, В или Г

7. (2) Кој е основниот принцип на оценување по метод на максимална подобност? (Да се заокружи точниот одговор)

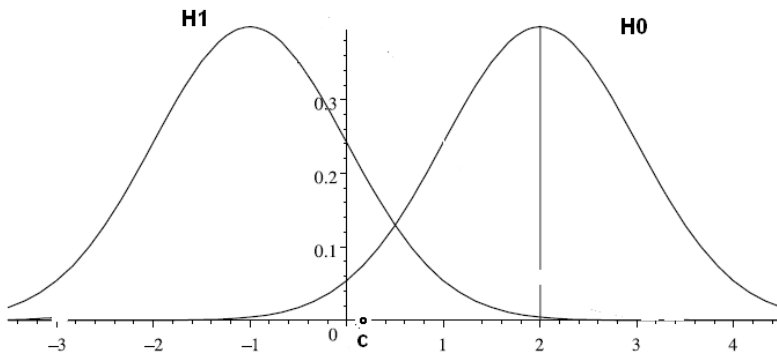
- a) Да се максимизира функцијата на подобност над просторот на примерокот.
- b) Са се избере вредност на параметарот за која набљудуваните податоци имаат најголема можна веројатност или густина.
- c) Да се избере вредност на параметарот така што математичкото очекување на оценувачот ќе биде исто со параметарот што се оценува.
- d) Да се најде оценувач со најмала дисперзија.
- e) Да се најде вредност на параметарот најблиска до податоците.

8. (2) Кои од следните искази се точни за 95% интервал на доверба за математичкото очекување на дадено обележје на популацијата? (Да се заокружи точниот одговор)

- a) Интервалот во просек вклучува 95% од набљудувањата во примерокот
- b) Интервалот во просек вклучува 95% од вредностите во популацијата
- c) Интервалот има шанси од 95% да го содржи просекот на примерокот

A. Само a)   Б. Само b)   В. Само c).   Г. a), b) и c).   Д. Точниот одговор не е даден со А, Б, В или Г

9. (4) На сликата е дадена распределбата на една тест статистика U кога е точна H_0 и кога е точна H_1 . Ако критичниот домен со ниво на значајност α е $U < c$, да се дефинира веројатноста од тип I и веројатноста од тип II грешка и да се означи областа која одговара на веројатноста од тип I и веројатноста од тип II грешка.

10. (5) Нека $(X_1, X_2, \dots, X_n)$ е случаен примерок од обележје X што има Нормална распределба $N(\mu, \sigma^2)$ со непознати параметри μ и σ^2 . Да се изведе тест за тестирање на хипотезата $H_0: \mu = \mu_0$ наспроти алтернативната хипотеза $H_a: \mu < \mu_0$ кај мал примерок.

11. Нека се дадени парови на точки на податоци $(x_1, y_1), (x_2, y_2), \dots, (x_n, y_n)$, добиени со набљудување на независна променлива X и зависна променлива Y .
- c) (1) Како гласи регресиониот модел на примерокот?
- d) (4) Ако r е коефициентот на корелација на податоците, да се интерпретираат неговите вредности.